

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jaroslav ZELENKA

Modelování prostorových interakcí na příkladu krajských měst

Obsahová úroveň práce, věcné připomínky:

Diplomová práce Jaroslava Zelenky je zaměřena na aktuální problematiku hodnocení změn intenzity prostorových interakcí v souvislosti s výstavbou a modernizací dopravní infrastruktury. Tato studie tematicky navazuje na předchozí práce obhájené na KSGRR (viz DP Chmelík 2008, DP Bartošová 2008, BP Zelenka 2008), ve kterých byl taktéž jako hlavní metodický nástroj použit gravitační model.

Text diplomové práce je strukturován do sedmi kapitol, které na sebe logicky navazují a jsou vzájemně propojeny. Po úvodní kapitole následuje diskuze s literaturou a kapitola popisující rozvoj silniční sítě v Česku, dále metodická pasáž a poté analytické kapitoly obsahující vlastní interpretaci získaných výsledků. Rozsah práce je 87 stran bez tabulkových příloh. Text je doplněn obrázky, tabulkami a grafy. Seznam prostudované literatury a ostatních zdrojů plně odpovídá rozsahu diplomových prací. Použitá literatura je zároveň relevantní k studovanému tématu. Škoda jen, že autor pracuje téměř bez výjimek s literaturou použitou ve výše uvedených předchozích pracích podobného zaměření. Dohledání nových zdrojů by jistě práci přineslo vyšší přidanou hodnotu.

Celkově lze hodnotit obsahovou stránku a rozsah jednotlivých kapitol jako vyvážený. Výjimku tvoří podle mého názoru v kontextu ostatních kapitol rozsáhlá a popisná část o rozvoji silniční sítě v Česku (kap. 3), kterou by bylo možné v užší verzi připojit k podkapitole 5.1 „Charakteristika sledované silniční sítě“, která je tematicky podobná.

Před hlavním jádrem práce autor diskutuje zejména metodické otázky výzkumu spojené s aplikací gravitačních modelů v geografii. Po prostudování relevantní literatury autor jasně formuluje cíle práce a výzkumné hypotézy. Následuje kapitola 4, která představuje metodický popis hodnocení prostorových interakcí krajských měst v Česku a postup predikce dopravních intenzit k roku 2020. Zde je třeba ocenit podrobný a systematický způsob postupu včetně adekvátního řešení metodických problémů. Jediným problémem je podle mého názoru nedostatečné vysvětlení postupu kalibrace gravitačního modelu (podkapitola 4.5), kde není dostatečně zřejmé, jaký soubor reálných dat byl pro kalibraci použit. To lze zjistit až dále, v podkapitole 6.2.

Hlavní část práce (kap. 5 a 6) představuje zdařilou dopravně-geografickou analýzu, ve které autor nejprve hodnotí s pomocí údajů o intenzitě dopravy a časové dostupnosti stávající interakce krajských měst v Česku, a dále odhaduje změny časové dostupnosti a preference trasy po dostavbě hlavních dálnic a rychlostních silnic (především D3 a R35).

V další části poté autor srovnává výsledky gravitačního modelu a reálné interakce středisek. Podle mého názoru je však v této části interpretace některých výsledků mylná. Konkrétně se jedná o interpretaci Obrázku 7 na straně 66. V případě relací Praha – Plzeň a Praha – České Budějovice (přes Příbram) byla modelová hodnota interakce podhodnocena (ne nadhodnocena), tzn. reálná intenzita provozu je vyšší než hodnota predikovaná regresním modelem. Analogicky platí „opačná“ interpretace pro nadhodnocené relace Praha – Pardubice, Brno – Pardubice, Brno – Zlín a Olomouc – Zlín, kterým model predikuje vyšší modelovou intenzitu proti reálné intenzitě dopravy.

Za přidanou hodnotu práce lze považovat především nástin predikce dopravních intenzit na sledovaných úsecích k roku 2020, kterou autor vhodně srovnává své výsledky se studiem ŘSD.

V závěru práce autor přehledně shrnuje hlavní získané poznatky a vrací se k úvodním hypotézám, které byly provedeným hodnocením převážně potvrzeny. Zároveň navrhuje další možnosti výzkumu studované problematiky.

Formální úprava, jazyková a grafická úroveň práce:

Formální úroveň práce je dobrá, je dodržována jednotná grafická úprava, text je bez výraznějšího množství překlepů. Stylistická úroveň práce, i přes místy „kostrbaté“ slovní obraty, odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Z formálního hlediska lze v zájmu o korektnost posudku uvést několik drobných komentářů, resp. připomínek:

- uvádění dvojího druhu citací v textu – např. str. 8 (Marada 2006) vs. (Hampl, 2004);
- nadbytečné opakování shodných citací v textu – viz Isard (1998) na str. 13 a identický text na str. 19;
- doporučuji čísla v tabulkách zarovnávat vpravo tak, aby byly na první pohled zřetelné rozdíly v řádech obsažených hodnot; zároveň je v případech jako na str. 54 vhodné hlavičku tabulky uvést v případě jejího rozdělení i na další straně;
- hodnoty modelové interakce obecně doporučuji relativizovat vůči nejsilnější relaci v souboru; výsledná hodnota kumulované I_{ij} je bezrozměrné „nicneříkající“ číslo; v této souvislosti není u Obrázku 8 uvedeno, zda se jedná o relativizované zátěže hran (logicky by tomu tak při srovnání dvou časových řezů mělo být);
- v seznamech tabulek a obrázků, které jsou nezvykle zařazeny v obsahu práce, chybí údaj o Grafu 1 ze str. 57;
- nepovažuji za příliš šťastné odkazovat na Tabulku 5 umístěnou na straně 61 už na straně 46; v textu naopak zcela chybí odkazy např. na Obrázek 6, 7, 8, Tabulku 6 a 7 atd.;
- z grafického hlediska bych doporučil více dbát na kvalitu převzatých obrázků – vzorce v textu, nečitelný Obrázek 3 na str. 53, Graf 1 na str. 57 apod.

Možná otázka pro diskuzi u obhajoby práce:

Jaké jsou možnosti použití gravitačního modelu pro studium konkurence/kooperace center v souvislosti s výstavbou nové komunikace a změnou časové dostupnosti, tak jak uvádí autor v závěru práce?

Celkové hodnocení práce:

Práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 14. září 2010

Mgr. Jakub Chmelík, oponent